

Utbildningsförvaltningen
Teresia Kjellgren
0171-626426
teresia.kjellgren@enkoping.se

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Svar på motion om återvandring

Förslag till beslut

Förslag till nämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att:

1. anta förvaltningens förslag på svar på "Motion om återvandring", daterat 11 september 2024.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslår kommunfullmäktig besluta att:

1. avslå motionen "Motion om återvandring".

Beskrivning av ärendet

En remiss på en motion som Sverigedemokraterna (SD) skrivit inkom den 22 april 2024.

Motionen innehåller fyra förslag, varav det fjärde uteslutande berör kommunstyrelsen och därför inte behandlas i förvaltningens förslag på svar.

Nämndens svar bör vara kommunstyrelsen till handa senast 31 oktober 2024.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningens sammantagna bedömning är att den i dagsläget inte är rustad för ett sådant uppdrag. För att kunna genomföra motionärens förslag om att inrätta en avdelning som kan ge råd och stöd i frågor om återvandring behöver förvaltningen tillskrivas ytterligare medel. I dagsläget ryms inte en sådan verksamhet inom befintlig budgetram.

Yttrandet i sin helhet finns i bilaga "Svar på "Motion om återvandring", daterad 11 september 2024.

Beslutsdokument

Tjänsteskrivelse, 2024-10-04

Svar på "Motion om återvandring", 2024-09-11

Motion, Motion om återvandring (SD), 2023-06-16

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2023-06-19, § 107, KS2023/503

Delegationsbeslut, begäran om yttrande, 2024-04-22, KS2023/503

Linda Lindahl
Förvaltningschef UF
Enköpings kommun

Ulrika Björn
Administrativ chef
Enköpings kommun

Kopia till:
Kommunstyrelsen, för åtgärd

Utbildningsförvaltningen
Teresia Kjellgren
0171-626426
teresia.kjellgren@enkoping.se

Svar på motion om återvandring

Bakgrund

Sverigedemokraterna har inkommit med en motion om återvandring. Den ansvarsfördelning som finns mellan olika myndigheter beskrivs i motionen. Det är Migrationsverket och polismyndigheten som har ansvaret om lagligt uppehälle och tvångsmedel för återvandring för de som saknar uppehållstillstånd i landet. Däremot menar motionären att kommunen kan underlätta för den frivilliga återvandringen.

Motionen innehåller fyra yrkanden:

- att i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil
- att avdelningen ska utbilda berörd personal i kommunen om återvandring
- att ge utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på "cost-benefit" utifrån nämndens ansvar, där även ekonomiska incitament inom lagliga ramar erbjuds vid individuell efterfrågan på återvandring
- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring

Den sista punkten rör kommunstyrelsen specifikt så den kommer inte behandlas i detta yttrande.

Frågeställningar

Utredningen kommer att titta på vilka förutsättningar utbildningsförvaltningen (UF) har att genomföra förslagen i yttrandena. I den första punkten kommer utredningen uteslutande fokusera på "de som studerar långvarigt på SFI" då detta är en av nämndens målgrupper.

Är utbildningsförvaltningen en lämplig förvaltning för att inrätta den efterfrågade avdelningen?

Ska utbildningsförvaltningen tillhandahålla den avdelning som utbildar berörd personal?

På vilket sätt skulle utbildningsförvaltningen kunna ta sig an ett uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på "cost-benefit" utifrån nämndens ansvar?

Lämplig förvaltning

Integrationsenheten inom UF består av två medarbetare och de arbetar uteslutande med mottagande av anvisade flyktingar (ABO). Den stora gruppen som kommer och som finns i kommunen är egenbosatta, (EBO), och de har nämnden inget uttalat ansvar och uppdrag för.

UF har visserligen ansvaret för SFI och undervisar många grupper som är i behov av svenska språkkunskaper. Det är en stor variation på skolbakgrund och studievana. En del lär sig svenska relativt snabbt. Men en del kommer med en svag skolbakgrund och kan få vandra hela vägen från A-nivå upp till D-nivå och det är en resa på närmare fyra år. Det är förvaltningens bedömning att det är den tid man kan behöva läsa SFI. För de elever där progressionen uppför sätts åtgärder in, en språkträningsplats aktiveras eller så avbryts deras studier. Ett fokus för de som läser på SFI är att de vill lära sig språket för att integreras i samhället. Det är många gånger en förutsättning för att få ett arbete och bli en självförsörjande individ. Att lära dem svenska samtidigt som man informerar dem om återvandring bedöms som kontraproduktivt.

Utbilda berörd personal i kommunen

Även om UF till största del utbildar elever från barnålder till elever i vuxenålder så är det med automatik inte så att vi är den mest lämpliga förvaltningen att ta oss an detta eventuella uppdrag.

Den utbildning förvaltningen genomför är pedagogisk och genomförs i skolklasser som leds av en lärare. Det är inte samma sak som att utbilda berörd personal så de kan ge råd och stöd och information om återvandring.

Förvaltningen har i dagsläget inte resurser för det. Ska det göras behöver medel tillsättas så vi kan inrätta en avdelning och medel för att tillsätta personal.

Uppdrag att underlätta för återvandring

Begreppet "cost-benefit" betyder att vi ska göra en analys av de 1) samhällliga fördelar, samt 2) ekonomiska värdet som återvandring, i detta fall, innebär. Utifrån detta ska man avgöra hur fördelaktigt det är att genomföra; om de samhällliga fördelarna överstiger det ekonomiska värdet är det fördelaktigt och lönsamt för samhället med återvandring.

Att kunna underlätta för återvandring med ett fokus på "cost-benefit" utifrån nämndens ansvar kräver en ganska komplicerad analys. Förvaltningen bedömer att för att lyckas med det behöver frågan utredas med ett större perspektiv. Andra samhällliga verksamheter som har kostnader för den här gruppen, som sjukvård, tandvård eller polisen skulle behöva inkluderas om man ska få ett tillförlitligt resultat av sin analys. En fullständig analys behöver också ta hänsyn till att många invandrare får arbete och betalar då skatt och bidrar som konsumenter när de handlar olika varor och tjänster.

Utifrån ovanstående bedömer förvaltningen att en "cost-benefit"-analys bör göras på en mer övergripande nivå.

Bedömning

Utbildningsförvaltningens sammantagna bedömning är att vi i dagsläget inte är rustade för detta eventuella uppdrag. Om det här ska genomföras behöver vi bli tilldelade medel för att kunna inrätta en avdelning och medel för att tillsätta personal som kan genomföra råd och stöd. I dagsläget är det inget som rymms inom befintlig budgetram.

Motion om återvandring

Sverige har under de senaste åren haft en stor migration. De vill ofta bosätta sig i de områden som landsmän eller släktingar redan bor i, detta är fullt naturligt men ingenting som underlättar integrationen.

Detta, kombinerat med en dysfunktionell integrationspolitik har lett till att segregerade områden blir fler, större och mer problemfyllda. Mitt i detta finns människor som riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap. Vissa vill inte något hellre än skapa sig ett gott liv i sitt hemland istället, genom att återvända ändå är detta inget som kommunen uppmuntrar till.

Återvandring kan ske på två sätt. Det ena sättet är genom tvång som är fallet för de som uppehåller sig illegalt i landet och det andra är frivilligt utifrån människors egna vilja.

Frågan och ansvaret om lagligt uppehälle och tvångsmedel för återvandring för de som saknar uppehållstillstånd i landet är ett ansvar som främst vilar på Migrationsverket och polismyndigheten.

Däremot är det möjligt för kommunen att underlätta för den frivilliga återvandringen.

Migrationsverket erbjuder visst stöd för återvandring enligt information från sin hemsida.

I Enköpings kommun finns uppenbarligen en tillgänglighetsproblematik för den som vill återvända men som saknar kunskap om att så är möjligt eller kunskap om de stöd som faktiskt redan finns. Exempelvis att man kan få resan betald av Migrationsverket och även 10.000 kr i kontanter för att underlätta återvandringens processen¹, vilket framgår på myndighetens hemsida.

Utöver utanförskap i form av att stå långt ifrån arbetsmarknaden och inte kunna språket finns det ytterligare problem med de personer som väljer att gå under jord vid ett avslagsbeslut. Det är som upplagt för en kriminell livsstil och risken att bli utnyttjad är stor. En växande grupp som lever under dessa förhållanden riskerar att öka de sociala spänningarna i samhället. Därför behöver socialtjänsten även ha med återvandring i sitt dagliga arbete, bland annat i kontakt med dessa personer.

Därtill behöver kommunen även bistå med stöd och råd om hur man går till väga med de förutsättningar som faktiskt redan finns till exempel bidrag från Migrationsverket. Särskilt fokus bör ligga på de grupper där sannolikheten är högre att man egentligen inte vill bo i Sverige såsom de som saknar medborgarskap, fått avvisningsbeslut, uppbär försörjningsstöd eller studerar SFI. Kommunen bör också fokusera på att stötta individer i att till exempel starta egna företag i sina hemländer, eller på annat sätt skapa sig ett bättre liv. Därutöver bistå i återvandringens processen liksom stävja fusk av utbetalning av återvandringens bidrag.

---

¹<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Lamna-Sverige/Atervandring.html>

Utöver det sociala perspektivet finns även det ekonomiska. Om man bor i Sverige och Enköpings kommun utan vilja att egentligen vara här är förutsättningarna dåliga för att man orkar lära sig språket eller försöker etablera sig på arbetsmarknaden. Detta innebär att man sannolikt fastnar i långdragna SFI-studier och/eller försörjningsstöd. Det är inte en miljö som är bra för individen men det är också ett resursslöseri för samhället när fullt friska arbetsföra människor inte deltar i arbetslivet till förmån för försörjningsstöd. Man kan faktiskt vara fullt anställningsbar i sitt forna hemland även om man står långt från arbetsmarknaden i Sverige. Det finns därmed ekonomiska incitament för arbetsmarknadsnämnden att hjälpa till med frivillig återvandring. Det kan även finnas utrymme för utökad ekonomiskt stöd för att möjliggöra återvandring men här finns lagstiftning att förhålla sig till som nämnden behöver studera närmre.

Livslångt utanförskap är först och främst en personlig tragedi. Trivs man inte i Enköpings kommun eller Sverige ska vi inte försöka låsa in människor här och tvinga dem till något de inte vill. Istället ska vi vara hjälpsamma gentemot individer som önskar återvändra och skapa sig ett bättre liv i sitt hemland.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna

- att i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil
- att avdelningen ska utbilda berörd personal i kommunen om återvandring
- att ge utbildning och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på ”cost-benefit” utifrån nämndens ansvar, där även ekonomiska incitament inom lagliga ramar erbjuds vid individuell efterfrågan på återvandring
- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring

Enköping
Benjamin Albertsson
Gruppledare SD Enköping

Motion om återvandring

Sverige har under de senaste åren haft en stor migration där nyanlända ofta bosätter sig i de områden där landsmän redan bor vilket inte underlättar integrationen.

Detta, kombinerat med en tidigare dysfunktionell integrationspolitik, har lett till att segregerade områden blir fler, större och mer problemfyllda. Mitt i detta finns människor som riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap.

Många vill inte något hellre än att skapa sig ett gott liv i sitt hemland genom att återvändra, ändå är det inget som kommunen uppmuntrar till.

Återvandring kan ske på två sätt. Det ena sättet är genom tvång som är fallet för de som uppehåller sig illegalt i landet och det andra är frivilligt utifrån människors egna vilja. Frågan och ansvaret om lagligt uppehälle och tvångsmedel för återvandring för de som saknar uppehållstillstånd i landet är ett ansvar som främst vilar på Migrationsverket och polismyndigheten.

Däremot är det möjligt för kommunen att underlätta den frivilliga återvandringen.

I Enköpings kommun finns uppenbarligen en informationsproblematik för den som vill återvändra men som saknar kunskap om att så är möjligt eller kunskap om de stöd som faktiskt redan finns. Exempelvis att man kan få resan betald av Migrationsverket och även 10.000 kr i kontanter för att underlätta återvandringsprocessen², vilket framgår på myndighetens hemsida.

Utöver utanförskap i form av att stå långt ifrån arbetsmarknaden och inte kunna språket finns det ytterligare problem med de personer som väljer att gå under jord vid

---

²<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Lamna-Sverige/Atervandring.html>

ett avslagsbeslut. Det är som upplagt för en kriminell livsstil och risken att bli utnyttjad är stor både för män som kvinnor. En växande grupp som lever under dessa förhållanden riskerar att öka de sociala spänningarna i samhället. Därför behöver socialtjänsten även ha med återvandring i sitt dagliga arbete, bland annat i kontakt med dessa personer.

Därtill behöver kommunen även bistå med stöd och råd om hur man går till väga med de förutsättningar som faktiskt redan finns, till exempel bidrag från Migrationsverket. Särskilt fokus bör ligga på de grupper där sannolikheten är högre att man egentligen inte vill bo i Sverige, de som saknar medborgarskap, fått avvisningsbeslut, uppbär försörjningsstöd eller studerar SFI.

Utöver det sociala perspektivet finns även det ekonomiska. Om man bor i Enköpings kommun utan vilja att egentligen vara här så är förutsättningarna dåliga för att man orkar lära sig språket eller försöker etablera sig på arbetsmarknaden.

Detta innebär att man sannolikt fastnar i långdragna SFI-studier och/eller försörjningsstöd. Det är inte en miljö som är bra för individen men det är också ett resursslöseri för samhället när fullt friska arbetsföra människor inte deltar i arbetslivet till förmån för försörjningsstöd.

Man kan faktiskt vara fullt anställningsbar i sitt forna hemland även om man står långt från arbetsmarknaden i Sverige. Det finns därmed ekonomiska incitament för arbetsmarknadsnämnden att hjälpa till med frivillig återvandring.

Livslångt utanförskap är först och främst en personlig tragedi.

Trivs man inte i Enköpings kommun eller Sverige ska vi inte försöka låsa in människor här och tvinga dem till något de inte vill. Istället ska vi vara hjälpsamma gentemot individer som önskar återvända och skapa sig ett bättre liv i sitt hemland.

Med hänvisning till ovanstående yrkar Sverigedemokraterna:

- att i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil
- att förvaltningen ska informera och utbilda organisationer och förvaltningar i kommunen om återvandring
- att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring

Enköping
Benjamin Albertsson
Gruppledare SD Enköping

Paragraf 107

Ärendenummer KS2023/503

Motion - återvandring (SD)

Kommunfullmäktiges beslut

Motionen skickas till kommunstyrelsen för beredning.

Beskrivning av ärendet

Benjamin Albertsson (SD) har inkommit med en motion. Motionären föreslår att:

- i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil
- avdelningen ska utbilda berörd personal i kommunen om återvandring,
- ge utbildning och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på "cost-benefit" utifrån nämndens ansvar, där även ekonomiska incitament inom lagliga ramar erbjuds vid individuell efterfrågan på återvandring,
- kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring.

Beslutsunderlag

Motion, Benjamin Albertsson (SD), 2023-06-16

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen, för åtgärd
Benjamin Albertsson (SD), för kännedom

Kommunledningsförvaltningen
Raine Katajamäki
raine.katajamaki@enkoping.se

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Motion - Återvandring

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att:

1. motionen "återvandring" skickas till beredning i utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden,
2. svar bör vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 31 oktober 2024.

Beskrivning av ärendet

Benjamin Albertsson (SD) har inkommit med en motion. Motionären föreslår att:

- i lämplig förvaltning inrätta en avdelning som ska ge råd och stöd för återvandring, särskilt riktat till de som studerar långvarigt på SFI, uppbär försörjningsstöd, personer med avvisningsbeslut och personer som lever en kriminell livsstil,
- avdelningen ska utbilda berörd personal i kommunen om återvandring,
- ge utbildning och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att underlätta för återvandring med särskilt fokus på "cost-benefit" utifrån nämndens ansvar, där även ekonomiska incitament inom lagliga ramar erbjuds vid individuell efterfrågan på återvandring,
- kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda efterfrågan av återvandring och återkomma till fullmäktige med förslag på ytterligare åtgärder för att underlätta för frivillig återvandring.

Eftersom motionen berör utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens verksamhet bör nämnden beredas möjlighet att lämna ett yttrande.

På kommunstyrelsens vägnar

Peter Book
Kommunstyrelseordförande
Enköpings kommun

Beslutet tas med stöd av p. 1.5 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Kopia till:

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Paragraf 95

Ärendenummer UAN2024/434

Svar på motion om återvandring

Beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens arbetsutskott beslutar att:

- lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Beskrivning av ärendet

En remiss på en motion som Sverigedemokraterna (SD) skrivit inkom den 22 april 2024. Motionen innehåller fyra förslag, varav det fjärde uteslutande berör kommunstyrelsen och därför inte behandlas i förvaltningens förslag på svar.

Nämndens svar bör vara kommunstyrelsen till handa senast 31 oktober 2024.

Beslutsdokument

Tjänsteskrivelse, 2024-09-11

Svar på "Motion om återvandring", 2024-09-11

Motion, Motion om återvandring (SD), 2023-06-16

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2023-06-19, § 107, KS2023/503

Delegationsbeslut, begäran om yttrande, 2024-04-22, KS2023/503

Förvaltningens förslag till nämnden

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att:

- anta förvaltningens förslag på svar på "Motion om återvandring", daterat 11 september 2024.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslår kommunfullmäktig besluta att:

- motionen "Motion om återvandring" anses besvarad.

Beslutsgång

Ordföranden frågar arbetsutskottet om det kan lämna ärendet utan eget ställningstagande och finner att frågan är ja besvarad.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen, för åtgärd